

Een overzicht van de verschillende soorten.

Schelpdieren

door René Remmerswaal

Het blad *Aquacultuur* zou haar naam niet voldoende eer aandoen wanneer niet regelmatig aandacht besteed zou worden aan schelp- en schaaldieren en de overige commercieel interessante aquatische organismen. Omdat de Nederlandse aquacultuur nog altijd in overweldigende mate gedomineerd wordt door andere aquacultuursoorten dan vis (mosselen, oesters...) en om het blad voor een breder publiek interessant te maken, zullen we pogen hier een aparte rubriek mee te vullen.

Omdat het vaak moeilijk is bij de grote verscheidenheid aan soorten een beeld voor ogen te krijgen (wat is een abalone, een scallop of een clam?) zullen we in dit stuk beginnen met een overzicht van de bekendste en commercieel meest interessante schelpdieren. Dat zo'n afbakening noodzakelijk is mag blijken uit tabel 1, waarin de hoeveelheden verschillende soorten schaal- en schelpdieren weergegeven zijn.

Tabel 1 Schatting van hoeveelheid beschreven soorten (naar 1).

(grote) kreeften soorten	10.000
Krabben	5.000
Garnalen	2.000 - 3.000
Twee kleppigen, slakken e.a. weekdieren	80.000

OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE SCHELPIEREN.

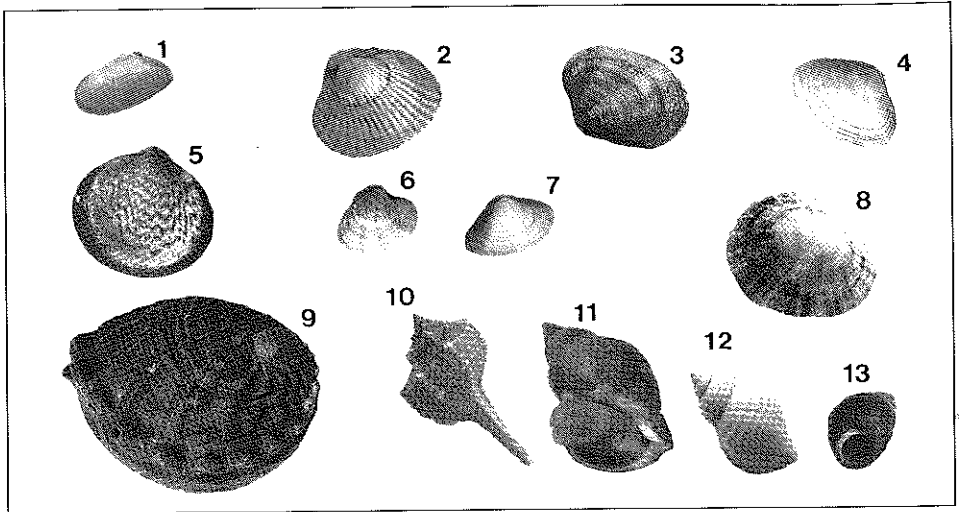
Schelpdieren behoren tot te weekdieren, de Molluscan.

Onder deze groep vallen de tweekleppigen (bivalvia), de slakken (gastropoda) en de inktvissen.

Onder schelpdieren vallen de eerste twee groepen.

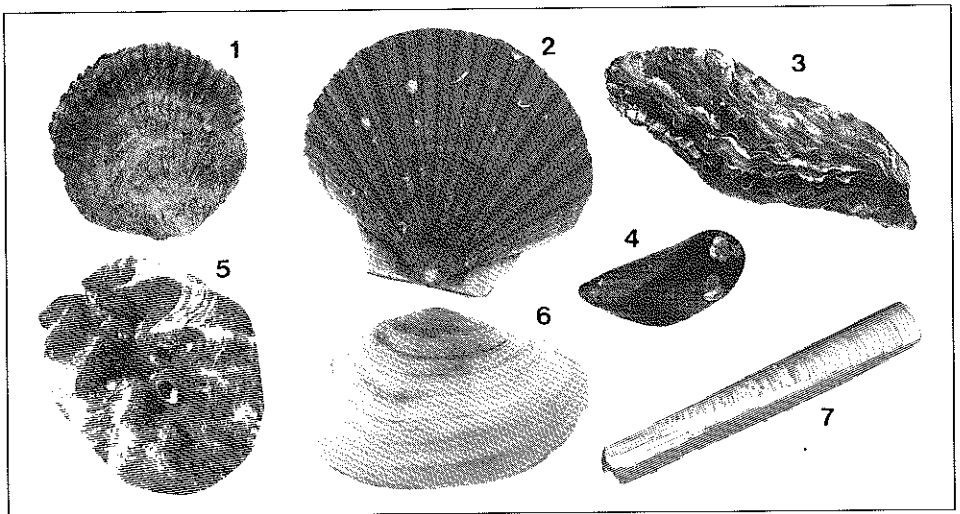
TWEEKLEPPIGEN (BIVALVIA)

Familie	Soort/volksnaam	Aanvoer	Aquacultuur
Mosselen (Mytilidae)	Blauwe/gewone mossel (<i>Mytilus edulis</i>) Middelandsezee-mossel (<i>Myt. galloprovincialis</i>)	1985 Europa 275.000 ton 1985 Europa >25.000 ton	ja ja
Steekmosselen (Pinnidae)	Grote steekmossel (<i>Pinna nobilis</i>)	Italië, Frankrijk	nee
Boormossel (Pholadidae)	Boormossel (<i>Pholas dactylus</i>)	Zuid-Europa	nee
Oesters (Ostreidae)	Gewone oester (<i>Ostrea edulis</i>) Portugese oester (<i>Crassostrea angulata</i>) Amerikaanse oester (<i>Crass. virginica</i>) Reuzenoester (<i>Crass. gigas</i>)	1984 Europa > 3.000 ton zeer gering (ziekte) 1985 V.S. >275.000 ton 1985 wereld >miljoen ton	ja ja ja ja
(Pteriidae)	Pareloester (<i>Pinctada spec.</i>)		ja
Arkschelpen (Arcidae)	Japane arkschelp (<i>Anadara subcrenata</i>) Noachs ark (<i>Arca noae</i>)	Zuid-Europa	nee nee
Kammossels (Glycymeridae)	o.a. gemarmerde, behaarde en violette kamschelp (resp. <i>Glycymeris glycymeris</i> , <i>pikosa</i> en <i>violencens</i>)	Frankrijk, Italië	nee
Kamschelpen (Pectinidae) (Scallops)	Sint Jacobsschelp (<i>Pecten jacobaeus</i>) Grote mantelschelp (<i>Pecten maximus</i>) Sea scallop (<i>Placopecten magellanicus</i>) Queen scallop (<i>Chlamys opercularis</i>)	1985 " 2 ton (overbevissing) 1985 Europa 37.315 ton 1985 V.S./Canada >150.000 ton 1985 Europa 10.913 ton	ja ja ja
Hartschelpen (Cardiidae)	Kokkel (<i>Cerastoderma edule</i>)	1985 Europa 37.000 ton	nee
Doopvontschelpen (Tridacnidae)	<i>Tridacna cardissa</i> <i>Tridacna gigas</i>	Pacific	ja ja
Venusschelpen (Veneridae) (clams/ palourdes)	Wrattige venusschelp (<i>Venus verrucosa</i>) Gestraalde venusschelp (<i>Venus gallina</i>) Speeldoublet (<i>Callista chione</i>) Japanse tapijtschelp (<i>Tapes philippinarum</i>) Clam (<i>Mercenaria mercenaria</i>)	Europa enkele 1000-en tonnen 1985 Europa 27.000 ton Fr., Sp., It., Port. West-VS, Sp., Port., Fr., GB Oost-VS, Canada, Fr., GB.	ja nee
Zaagjes (Docacidae)	Muizentandje / zaagje (<i>Donax trunculus</i>)	1985 Frankrijk 80 ton	nee
Mes-scheden (Solenidae)	Mes-schede (<i>Solen marginatus</i>) Tafelmesheft (<i>Ensis siliqua</i>)	Sp., Port., It. Marok., Sp., Port., Fr.	nee nee

Figuur 1: Verschillende soorten schelpdieren, naar (1) en (2).

1: Muizentandje (*Donax trunculus*) (3 cm). 2: Kokkel (*Cerastoderme edule*) (3 cm). 3: Palourde (*Tapes philippinarum*) (5 cm). 4: Stevige strandschelp (*Spisula solida*) (3 cm). 5: Kamschelp (*Glycymeris glycymeris*) (6 cm). 6: Gestraalde venusschelp (*Venus gallina*) (3 cm). 7: Afgeknotte strandschelp (*Spisula subtruncata*) (2 cm). 8: Schaalhoorn (*Patella vulgata*) (5 cm). 9: Abalone (*Haliotis* sp.) (15 cm). 10: Brandhoorn (*Murex brandaris*) (6 cm). 11: Wulk (*Buccinum undatum*) (5 cm). 12: Purperslak (*Thais lupillus*) (3 cm). 13: Alikruik (*Littorina littorea*) (2 cm).

Figuur 2: Verschillende soorten schelpdieren, naar (1) en (2).

1: Gewone oester (*Ostrea edulis*) (8 cm). 2: Scallop (*Pecten maximus*) (14 cm). 3: Reuzenoester (*Crassostrea gigas*) (10 cm). 4: Blauwe mossel (*Mytilus edulis*) (6 cm). 5: Doopvontschelp (*Tridacna gigas*) (120 cm). 6: Grote strandgaper (*Mya arenaria*) (10 cm). 7: Tafelmesheft (*Ensis siliqua*) (15 cm).

Strandschelpen (Macridae)	Stevige strandschelp (<i>Spisula solida</i>)	Frankrijk, België	nee
	Afgeknotte strandschelp (<i>Spisula subtruncata</i>)	Europa enkele 1000-en tonnen	nee
Strandgapers (Myidae)	Grote strandgaper / Gortschelp (<i>Mya arenaria</i>)	1985 V.S. / Canada 21.000 ton	nee
Rotsboorders (Hiatellidae)	Geoduck (<i>Panoepa generosa</i>)	Z.O. Azië	ja

SLAKKEN (GASTROPODA/BUIKPOTIGEN).
Zeeslakken (Prosobranchia, voorkieuwigen)

Familie	Soort/volksnaam	Aanvoer	Aquacultuur
Zeeoren/Abalones (Haliotidae)	o.a. roze, rood, zwart en groene zeeoor (<i>Haliotis spec.</i>)	Europa enkele tientallen tonnen	ja
	Glad zeeoor (<i>Haliotis laevigata</i>)	Teelt in Mexico, Australië, Japan	
Schaalhorens (Patellidae)	o.a. <i>Patella</i> en <i>Littorina spec.</i>	ZW-Europa tientallen tonnen	nee
Alikruiken (Littorinidae)	Gewone alikruik (<i>Littorina littorea</i>)	1985 Europa 4600 ton	nee
	Stompe alikruik (<i>Littorina obtusata</i>)	zeer geringe aanvoer	nee
Kroonslakken (Strombidae) (Queen conch)	Grote kroonslak (<i>Strombus gigas</i>)	Caribisch gebied	ja
Brandhoorns (Muricidae)	Brandhoornslak (<i>Murex trunculus</i>)	Z-Europa geringe aanvoer	nee
	Brandhoren (<i>Murex brandaris</i>)	Z-Europa geringe aanvoer	nee
Purperslakken (Thaidae)	Purperslak (<i>Thais lapillus</i>)	ZW-Europa	nee
Wuilken Buccinidae	Reuzenwulk (<i>Busycon carica</i>)		
	Wulk (<i>Buccinum undatum</i>)	1987 Europa > 10.000 ton	nee

Literatuur

1. Tuebner en Blohm, 1986, Het grote schaal- en schelpdierenboek. Uitgeverij M & P, Weert 245 pp.
2. Groot, B. de, Dijkema, R., Redant, F., Boekhout, H., 1988 Vis, Schelp- en Schaaldieren, Uitgeverij Trendboek bv, Maarssebroek, 180 pp.
(Met dank aan deze uitgeverijen voor toestemming voor citering)
3. Fallu, R., 1991, Abalone farming, Fishing news books, isn 540604, 195 pp.
4. Shumway, S.E., (editor), 1991 Scallops; Biology, ecology and aquaculture, Developments in Aquaculture and Fisheries Science, 21, isn 537070, 1095 pp.
5. Turgeon et al, 1988, Common and scientific names of aquatic invertebrates from the United States and Canada: Molluscs. American Fisheries Society special publication no 16. 277 pp.